

BUDAPEST, XIII. KERÜLET, JAKAB JÓZSEF UTCA 19. ÉS 21. (HRSZ. 25873/5, 25873/6)

Társasházak építése

Lelőhely-azonosító: 15208, 66506

KULCSSZAVAK: népvándorlaskor, késő avar, település, középkor, 13–14. század, település, falu, szabadtéri kemence

BUDAPEST, DISTRICT XIII, 19 AND 21 JAKAB JÓZSEF STREET (PLOT NO. 25873/5, 25873/6)

Construction of residential buildings

Site IDs: 15208, 66506

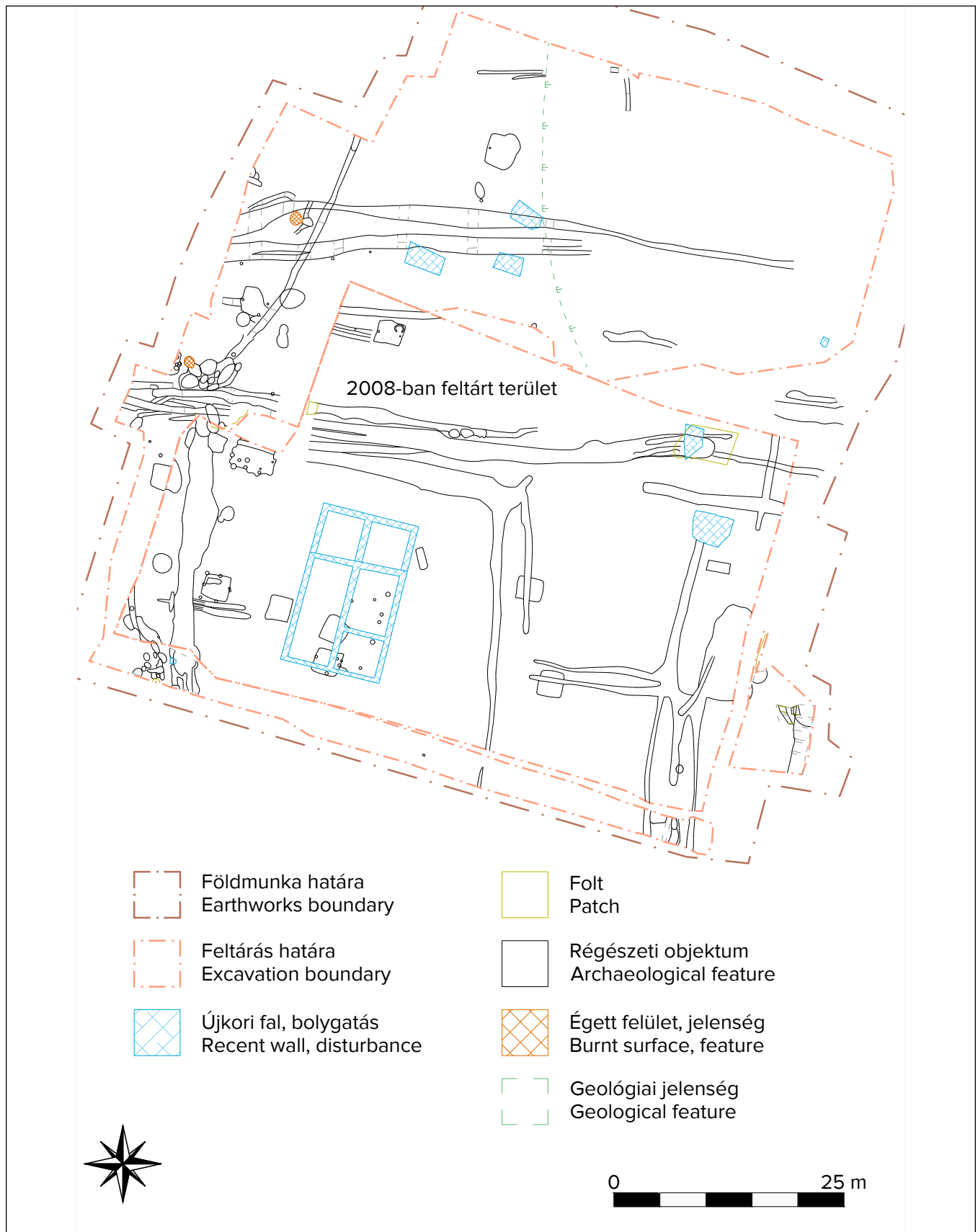
KEYWORDS: Migration Period, Late Avar, settlement, Middle Ages, 13th–14th century, village, outdoor oven

2018. augusztus 13. – 2020. január 16. között a XIII. kerület, Jakab József u. 19. és 21. szám alatt található telken (hrsz. 25873/5, 25873/6) társasházak építését megelőzően – több ütemben zajló – régészeti megfi-

Between August 13, 2018, and January 16, 2020, archaeological monitoring, including excavation and full-area investigation, was carried out on the plot at 19 and 21 Jakab József Street, District XIII, Budapest (plot

1. kép: A 2008-ban végzett feltárás során kirajzolódó avar kori település szerkezete (Fotó: Beszedes József)
Fig. 1. Structure of the Avar-period settlement revealed during the 2008 excavation (Photo by József Beszedes)

2. kép: A 2018 és 2020 között megkutatott terület és az ott előkerült régészeti jelenségek elhelyezkedése
(Térkép: Fábián István – Kovács Tibor – Imre-Horváth Sándor)

Fig. 2. Archaeological features identified in the area excavated between 2018 and 2020
(Prepared by István Fábián – Tibor Kovács – Sándor Imre-Horváth)

3. kép: A Jakab József utca 21. szám alatt feltárt földbe mélyített ház (Fotó: Mészáros Boglárka)

Fig. 3. Semi-subterranean house uncovered at 21 Jakab József Street (Photo by Boglárka Mészáros)

gyelést, valamint annak keretén belül bontómunkát és teljes felületű feltárást végeztünk.

A terület régészeti szempontból kiemelt fontosságú, hiszen közvetlen környezetéből két lelőhely is ismert. Az egyik az Árpád híd–Váci út–Szent István körút–Duna folyam területe, ahol középkori telepnyomokat találtak. A másik pedig a Vizafogó utca–Dagály utca–Rákospatak torkolatánál jelzett lelőhely. Utóbbi a Jakab József utca 19. szám alatt álló telket is magába foglalja, ahol 2008 őszén Beszédes József végzett teljes felületű feltárást. (1. kép) Ez a terület a Jakab József utca 21. közvetlen déli szomszédságában található.

A Jakab József utca 19. és 21. szám alatt álló telkek földmunkával érintett területének nagysága 3022 m² volt, amelyből 2876 m² bizonyult régészeti szempontból pozitívnak.

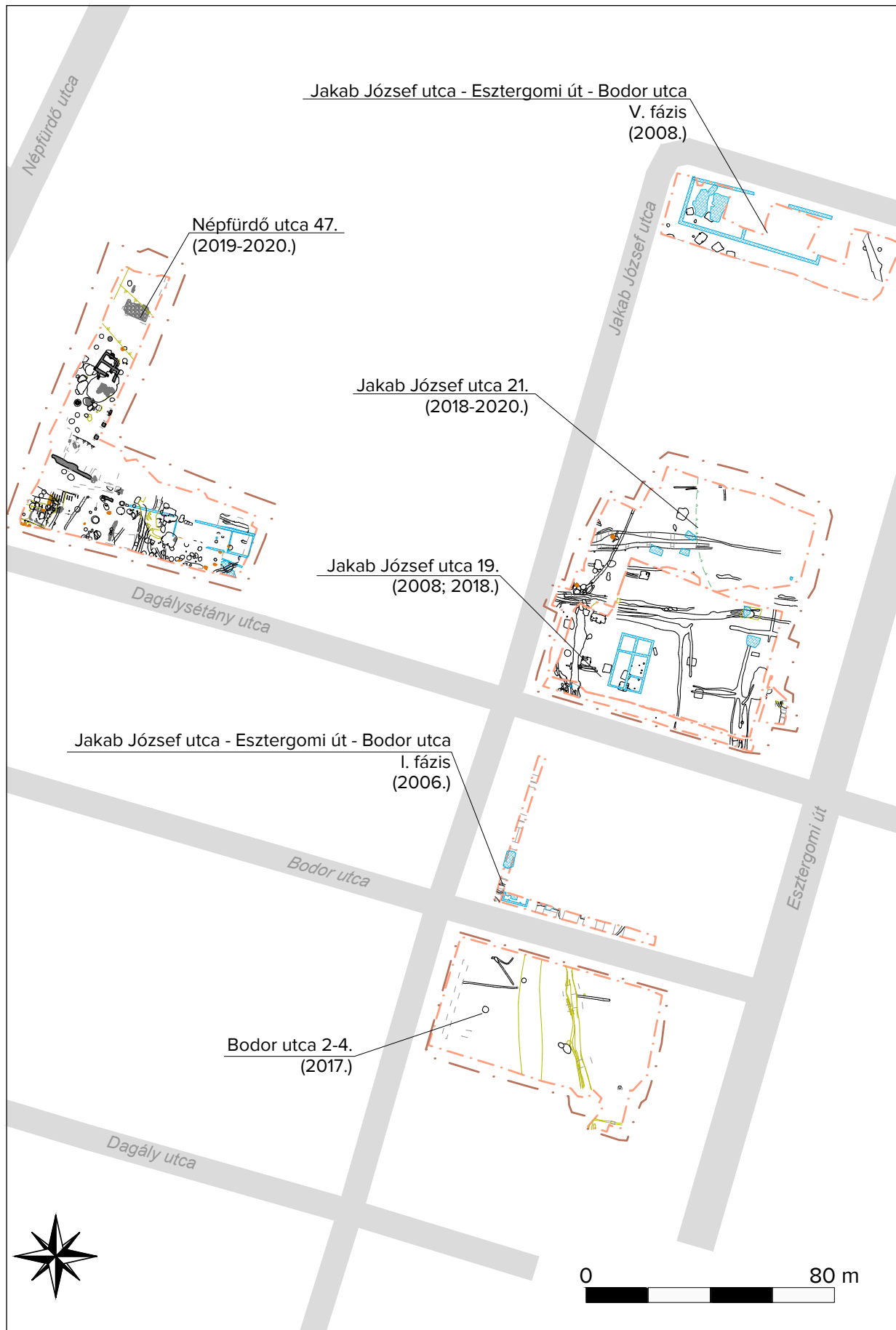
A Megrendelő kérésére a Jakab József utca 19. számú telken korábban feltárt terület kiszélesítését, valamint a Jakab József utca 21. számú telken az újonnan épülő társasház területét tártuk fel. (2. kép) A területen kb. 3,5 méter vastag újkori feltöltés alatt, további 50–70 cm vastag humuszréteg után már 100,7 mBf-en jelentkeztek a régészeti objektumok. A jelenségek olykor már a humuszban és a szubhumuszban is azonosíthatók voltak. Az egykori dombháton, a Duna mai partvonalától mintegy 500 méterre fekvő lelőhelyet északról a Rákospatak, nyugatról a Duna, keletről pedig egy, a Rákospatakából délre ágazó, a Dunával párhuzamos ág

no. 25873/5, 25873/6), in connection with the construction of residential buildings

The area is of particular archaeological importance due to the presence of two previously known sites in its immediate vicinity. One is the area bordered by Árpád Bridge – Váci Road – Szent István Boulevard – Danube River, where traces of a medieval settlement were found. The other is located at the junction of Vizafogó Street – Dagály Street – Rákos Creek, which includes the plot at 19 Jakab József Street, where József Beszédes carried out a full-area excavation in the autumn of 2008. (Fig. 1) This plot directly borders 21 Jakab József Street to the south.

The area affected by earthworks at 19 and 21 Jakab József Street covered 3022 m², of which 2876 m² yielded archaeologically significant findings.

At the request of the client, the previously excavated area on plot 19 was extended, and the area designated for new construction on plot 21 was also excavated. (Fig. 2) Archaeological features appeared beneath approximately 3.5 meters of modern fill and an additional 50–70 cm of humus, starting at 100.7 above Baltic Sea level. Some features were already detectable in the humus and sub-humus layers. The site, located on a former ridge about 500 meters from the current Danube shoreline, may have been bordered by Rákos Creek to the north, the Danube to the west, and a parallel water-course branching off the creek to the south. The east-

A képaláírás ez legyen akkor: Az avar kori településhez tartozó jelenségeket már több alkalommal sikerült azonosítani a környéken végzett régészeti munkálatok során (jelkulcsot lásd a 2. képen) (Térkép: Fábián István – Imre-Horváth Sándor)

Angol: Settlement features related to the Avar-period community identified in several nearby investigations (See Img. 2 for Legend)
(Prepared by István Fábián – Sándor Imre-Horváth)

5. kép: A kerámiaanyag alapján az Árpád-korra keltezhető szabadon álló kemence megújított platnija bontás közben (Fotó: Mészáros Boglárka)

Fig. 5. Renewed hearth surface of the free-standing oven dated to the Árpadian Age, during excavation (Photo by Boglárka Mészáros)

határolhatta. A terület keleti oldala egykor lápos, mocsaras ártéri terület lehetett. Többek között Budapest, Pest és környékének 1775-ös áttekintő térképe is jelöli azt az É–D-i irányú vízfolyást, amely a Dunától mintegy 500 méterre folyt. A területen népvándorlás kori, azon belül is avar kori, továbbá középkori településekhez tartozó É–D-i és Ny–K-i irányú árokrendszerek szakaszai, gödörök, egy félig földbe mélyített ház (3. kép), oszlophelyek és két szabadon álló kemence került elő. A Beszédes József által feltárt, a késő avar korra keltezhető településrészlet az általunk megkutatott területen is folytatódott. (4. kép) Néhány kisebb objektum esetében azonban leletanyag híján a pontos keltezés nem volt lehetséges. A szabadon álló kemencékből nagyobb mennyiségű kerámia- és csontanyag látott napvilágot, amelyet a középkorra (13–14. századra) keltezhetünk. Az egyik kemence sütőfelületét kétszer újíították meg, továbbá az alsó platni alatt több száz apró kavicsal és kerámiatöredékekkel biztosították a hőtartást (5. kép). Az É–D-i és Ny–K-i irányú árkok többnyire változó szélességűek és mélységűek voltak, betöltésükből kövek és római tegulatöredékek származtak.

A Jakab József utca 19. és 21. szám alatt álló telken 2020. január 16-án fejeztük be a régészeti munkát. A Jakab József utca 25. szám alatt található területen is várható földmunka, amelyhez régészeti jelenlét szüksé-

ern part of the site likely consisted of marshy, floodplain terrain. A north–south waterway approximately 500 meters from the Danube is already featured on an overview map of Budapest, Pest, and its surroundings from 1775. The excavations revealed north–south and east–west oriented ditch systems, pits, a semi-subterranean house (Fig. 3), postholes, and two free-standing ovens associated with Migration Period (especially Avar) and medieval settlements. The settlement area identified by Beszédes and dated to the Late Avar period continued within our excavation zone as well. (Fig. 4) Some smaller features could not be precisely dated due to lack of artifacts. The free-standing ovens yielded a considerable amount of ceramic and bone finds, which can be dated to the 13th–14th centuries. One of the ovens had its baking surface renewed twice, and heat retention was ensured with several hundred small stones and ceramic fragments placed under the hearth surface. (Fig. 5) The excavated ditches varied in width and depth; their fills included stones and fragments of Roman tegulae.

The archaeological work at plots 19 and 21 Jakab József Street concluded on January 16, 2020. Earthworks are also expected on the neighboring plot at 25 Jakab József Street, where archaeological supervision will be necessary, as Avar and medieval features are likely present.

ges, mivel a megfigyelések alapján avar kori és középkori jelenségek is előfordulhatnak a telken.

RÉSZTVEVŐK: Mészáros Boglárka ásatásvezető régész, Takács Ágoston régész, Ilés-Muszka Andrea régész-technikus, Kangyal Orsolya rajzoló, Fábián István geodéta, Kovács Tibor geodéta

Mészáros Boglárka

CONTRIBUTORS: Boglárka Mészáros (lead archaeologist), Ágoston Takács (archaeologist), Andrea Ilés-Muszka (archaeological field technician), Orsolya Kangyal (drawing specialist), István Fábián (surveyor), Tibor Kovács (surveyor)

Boglárka Mészáros

Irodalom

- Beszédes 2009a • Beszédes József: Budapest, XIII. ker., Jakab J. út – Esztergomi út – Bodor út által határolt telek, Hrsz.: 25873/5. *Aquincumi Füzetek* 15 (2009), 181–182.
- Beszédes 2009b • Beszédes József: Budapest, XIII. ker., Jakab J. út – Esztergomi út – Bodor út által határolt telek, Hrsz.: 25873/8. *Aquincumi Füzetek* 15 (2009), 182.

References

- Beszédes 2009a • Beszédes, József: Budapest, XIII. ker., Jakab J. út – Esztergomi út – Bodor út által határolt telek, Hrsz.: 25873/5. [Budapest, District XIII, plot bordered by Jakab J. Street – Esztergomi Street – Bodor Street, Plot no. 25873/5.] *Aquincumi Füzetek* 15 (2009), pp. 181–182.
- Beszédes 2009b • Beszédes, József: Budapest, XIII. ker., Jakab J. út – Esztergomi út – Bodor út által határolt telek, Hrsz.: 25873/8. [Budapest, District XIII, plot bordered by Jakab J. Street – Esztergomi Street – Bodor Street, Plot no. 25873/8.] *Aquincumi Füzetek* 15 (2009), p. 182.